

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

- א. מניין למילה בעובר כוכבים שהיא פסולה ... המול ימול.....2
- ב. קונם שאני נהנה מן הערלים מותר בערלי ישראל ואסור במולי עובדי כוכבים..2
- ג. אף על גב דמהילי כמאן דלא מהילי דמו ... ישראל שמתו אחיו מחמת מילה ולא מלוהו ... אף על גב דלא מהילי כמאן דמהילי דמו ... המול ימול איכא דאשה כמאן דמהילא דמיא.....3
- ד. מתרפאין מהן ריפוי ממון אבל לא ריפוי נפשות.....5
- ה. ואין מסתפרין מהן ... ברה"ר מותר אבל לא בינו לבינו.....6
- ו. מתרפאין מהן בשכר אבל לא בחנם.....7
- ז. אפילו ריבדא דכוסילתא לא מתסינן מיניהו.....8
- ח. אבל אם אמר לו סם פלוני יפה לו סם פלוני רע לו מותר סבר שיולי משאיל לו כי היכי דמשאיל לו משאיל לאיניש אחרינא ואתא ההוא גברא לאורועי נפשיה 9
- ט. חי ספק מת אין מתרפאין מהן ודאי מת מתרפאין מהן מת האיכא חיי שעה לחיי שעה לא חיישינן.....9
- י. לא ישא ויתן אדם עם המינין ואין מתרפאין מהן אפילו לחיי שעה ... שאני מינות דמשכא דאתי למימשך בתרייהו.....10
- יא. וחי בהם ולא שימות בהם ... הני מילי בצינעא אבל בפרהסיא לא ... שאם אומרים לו לאדם עבוד עבודת כוכבים ואל תהרג שיעבוד ואל יהרג ... יכול אפילו בפרהסיא ת"ל ולא תחללו את שם קדשי.....11

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

דף כז.

א. מניין למילה בעובד כוכבים שהיא פסולה המול ימול

כבר התבאר לעיל דף כו: שהכל כשרים¹ למול, אבל גוי לא ימול כלל² דכתיב (בראשית יז פסוק יג) המול ימול, שפירשו ומשמעו מי שהוא מהול בעצמו הוא ימול אחרים, לאפוקי גוי שאינו מהול³.

ב. קונם שאני נהנה מן הערלים מותר בערלי ישראל ואסור במולי עובדי כוכבים

כבר התבאר במסכת יבמות דף עא: ונדרים לא: שהנודר⁴ מערלים, אסור אפילו במולי אומות העולם אפילו אותם שלא נימולו אלא לרפואה וכיוצא בה, שאף על פי שנימולו, ערלים נקראו⁵ דכתיב (ירמיהו ט פסוק כה) פִּי כָל הַגּוֹיִם עֵרְלִים וגו', וכן במקומות נוספים. ומותר בגרים שנתגיירו לשמים, ומותר בישראל אפילו בערלים שבהם כגון שמתו אחיו מחמת מילה, שכל ישראל מולים נקראו.

נדר מהמולים, אסור אפילו בערלי ישראל, ומותר במולי אומות העולם.
ו"א⁶ שישראל המומר לערלות נקרא ערל, והנודר בערלים אסור בו, וי"א⁷ שכל שאינו להכעיס בכלל מולים הוא. וי"א⁸ שהמומר לעבודה זרה אפילו הוא מהול נקרא ערל.

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רסד א

² ר"ל דבעובד כוכבים צריך למיטרה בתר ישראל אפילו אי אפשר למצאו עד אחר שמיני, והיינו דוקא אם מצפים שיבא עכ"פ אפילו אחר שמיני, בלאו הכי ודאי עדיף מלהניח הילד ערל לגמרי, עכ"ד. לבושי שרד שם מר"י עמדין

³ כרבי יוחנן דיליף בע"א דף כ"ז ע"א מהמול ימול דמילה בעובדת כוכבים היא פסולה וכמסקנת הגמרא שם דלדידה איתתא כמאן דמהילא דמיא באר הגולה שם.

⁴ שו"ע ונו"כ יו"ד ריו מא מב

⁵ לבוש ומ"ז שם לז

⁶ ב"י

⁷ הפר"ח בספר מים חיים ושתי הדעות הביאם בחי' רע"א

⁸ פ"ת שם ט מהבאר יעקב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

**ג. אף על גב דמהילי כמאן דלא מהילי דמו ... ישראל שמתו
אחיו מחמת מילה ולא מלוהו ... אף על גב דלא מהילי
כמאן דמהילי דמו ... המול ימול איכא דאשה כמאן
דמהילא דמיא**

כבר התבאר לעיל דף כו: שהכל כשרים⁹ למול אפילו¹⁰ קטן ואפילו עבד
ואשה וערל ישראל¹¹ שמתו אחיו מחמת מילה¹². וי"א¹³ דאשה לא תמול¹⁴.

ואם יש ישראל גדול שיודע למול הוא קודם לכולם, ואם אין גדול ימול אחד
מאלו.

אבל גוי לא ימול כלל¹⁵ ואפילו אם הוא מהול שלא לשם גרות כאילו לא
מהול דמי¹⁶, שאין מילתו כיון שלא לשם מצות מילה מל.

⁹ שו"ע ונו"ב יו"ד רסד א

¹⁰ כתב מהר"י עמדין [בסידורו חלק מגדל עז] דף ה' [כריכה העליונה נחל הרביעי סעיף טו] אונן נראה לי
שימול במקום שאין מוהל אחר בשמיני, עכ"ל. ולענין הברכה צ"ע אם יברך. לבושי שרד שם.

¹¹ אבל מתכוין להפר ברית לא. ש"ך שם א

¹² שא"א לו להיות נימול אבל אם אפשר לו להיות נימול עכשיו אף על פי שבקטנותו לא היה אפשר ודאי אין
לו למול אחרים. מ"ז שם א

¹³ ברמ"א שם מהסמ"ק והנהגות מרדכי, ועיין מ"ז שם ב שבגמרא פליגי בטעם דעובד כוכבים לא ימול רב אמר
משום ואתה את בריתי תשמור ורבי יוחנן אמר דכתיב המול המל הוא ימול מאי בינייהו א"ב אשה לרב
ליכא דאשה לאו בת מילה היא ולר"י איכא דאיתתא כמאן דמהיל דמיא ופסק היש אומרים כרב

¹⁴ ברמ"א שם כתב וכן נוהגין כו'. ועיין בש"ך שם ב שהקשה לא ידענא מאי קאמר דהא גם להמחבר ישראל
גדול קודם לכולם מש"ה נוהגין להדר אחר איש ואם דעתו לומר דאפי' היכא דליכא ישראל גדול אין נותנין
לאשה למול ונוהגין להדר אחר גדול משום דאשה אינה כשרה למול וכמ"ש הב"ח שזהו דעת הסמ"ק והגמ"ר
דאפילו דיעבד במקום שאין איש אין אשה מלה אם כן לא שייך בזה לומר וכן נוהגים דדבר שאינו מצוי אין
בו מנהג וכמ"ש לעיל סי' ק"צ ס"ק ג' ועוד אפילו נהגו כך היינו משום שאין הנשים יודעות למול וצריך עיון.

¹⁵ ר"ל דעובד כוכבים צריך למיטרח בתר ישראל אפילו אי אפשר למצאו עד אחר שמיני, והיינו דוקא אם
מצפים שיבא עכ"פ אפילו אחר שמיני, בלאו הכי ודאי עדיף מלהניח הילד ערל לגמרי, עכ"ד. לבושי שרד שם
מר"י עמדין

¹⁶ עיין בשער המלך פ"ב מהלכות ע"א בהנהגת טעם המלך שם שכתב בפשיטות דלדעת הרמב"ם פ"י מהלכות
מלכים דין ז' דבני קטורה אף בזה"ז חייבין במילה כשרים הם למול דהא המול ימול כתיב מאן דמל ימול והא
מל וגם הוא בכלל את בריתי תשמור ע"ש אכן בתשובת שאגת אריה סי' מ"ט כתב להיפך דאף לדעת הרמב"ם
אינם בכלל המל ימול ולא בכלל בריתי תשמור ע"ש. פ"ת שם ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

וגוי שמל יש אומרים¹⁷ מה שנעשה נעשה, דהא נימול הוא¹⁸ ואין צריך לחזור ולהטיף ממנו דם ברית, ויש אומרים¹⁹ שצריך לחזור ולהטיף ממנו דם ברית על ידי בן ברית, וכן עיקר.

תינוק²⁰ שהצריכוהו רופאים בקיאים למולו תוך ח' מפני²¹ הסכנה²², ויש שם מזהל ישראל וכן גוי, אין חילוק בין ישראל לעובד כוכבים, שאין זו מילה אלא חתיכת בשר בעלמא, שכל תוך ח' לא מיקרי מילה²³. אולם אם נשאר ציצין המעכבין המילה, או שמל ולא פרע, יגמור הישראל המילה לאחר ח' כשיתרפא ויטלו ציצין ויפרעו על ידי מזהל ישראל²⁴, וי"א שבכל מקרה יקין ישראל דם ברית לאחר ח'²⁵.

¹⁷ דעת השו"ע וכתב בבית יוסף [עמוד צג ד"ה וכתב] דכתב ה"ר מנחם מעמא משום שלא מצינו בתורה מילה לשמה, ועיין פר"ח שכתב וליתא, דהך מילתא היא פלוגת דרבי יהודה ורבי יוסי בפרק אין מעמידין [עבודה זרה] ריש דף כ"ז [ליקוטים]:

¹⁸ שלא מצינו בתורה מילה לשמה. ט"ז שם ג והוא בב"י בשם ר' מנחם ועיין פר"ח שכתב וליתא, דהך מילתא היא פלוגת דרבי יהודה ורבי יוסי בפרק אין מעמידין.

¹⁹ רמ"א שם ועיין ש"ך ג ובאר הגולה שם וביאור הגר"א דס"ל שאף לדעת הרמב"ם שהוא דעת המחבר צריך לחזור ולהטיף דם ברית.

²⁰ רמ"א שם

²¹ שכל מחמת הסכנה מותר שאין לך דבר עומד בפני פיקוח נפש. שו"ת הרשב"א שם.

²² כל תוך שבעה לא מיקרי מילה ואין צריך לחזור אחר ישראל. ערך לחם שם

²³ פ"י לענין חיוב למולו על ידי ישראל דוקא אבל אם מלו ישראל תוך ח' כראוי יצא כמ"ש רמ"א סי' רס"ב סעיף א'. באר הגולה שם ג

²⁴ זהו מתשובת הרשב"א בבית יוסף ומשמע שאם לא נשאר ציצין אין צורך לישראל לעשות שום דבר אחר כך ביום ח' והיינו כדעה שפסק בעל הש"ע באם מל העובד כוכבים לישראל אין צריך לחזור ולמול פעם שנית והיינו שאפילו להטיף א"צ וזהו עיקר רבותא של רשב"א דאם לא כן למה לו לרשב"א לכתוב האי מילתא דהא אם נשאר בו ציצין פשיטא הוא אלא דאתי לדיוק דבלא נשאר אין צריך כלום. ט"ז שם ד

²⁵ כיון שפסק רמ"א כ"א בגוי שמל דחייבים לחזור ולהטיף בו/ גם כאן צריך להטיף דם ברית ביום ח' אפילו בלא נשאר ציצין ולא היה לו לרמ"א לכתוב האי מילתא דאם נשאר ציצין בו. ט"ז שם ד וכ"כ באר"ה ג שם ג ועיין ש"ך ו דתוך ח' אף שהיה על ידי ישראל לא חשיב מילה כלל אבל אין רוצה לומר דאם לא נשאר ציצין בו/ דאין צריך אפילו להטיף דהא תוך ח' לא מיקרי מילה וגם לעיל סי' רס"ב ס"ק ב' העליתי דצריך להטיף אם נמול תוך ח' ותדע דהרי גם בנמול על ידי עובד כוכבים קיימין הכא ובעל ידי עובד כוכבים אף להרב צריך להטיף אלא ודאי לא בא לומר שאין צריך להטיף ודו"ק.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

משומד לכל התורה או אפילו אינו אלא משומד לערלות דינו כגוי²⁶, דהא אינו מאמין במצות מילה, ואין זה נקרא המל ימול. וי"א²⁷ שאם הוא מהול בעצמו דינו כישראל.

ויש לאדם להדר ולחזור אחר מוהל ובעל ברית היותר טוב וצדיק, שיכוונו במילתו כוונה מובחרת ומעולה, ויגרום שגם הולד יהיה כמותם. שנאמר המול ימול יבא טהור ויטפל עם טהור²⁸.

ואם נתן המוהל ובעל ברית לאחד אסור לחזור בו, אולם אם חזר בו הוי חזרה ואין מועיל בזה אפילו קבלת קנין, שאינו אלא קנין דברים ודבר שאין בו ממש, ואין קנין חל עליו²⁹. מכל מקום החזר בו עובר משום (צפניה ג פסוק יג) שְׁאֲרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עֹלָה וְלֹא יִדְבְּרוּ כָזָב וְזֶה הוּא דְבַר כֹּזֵב, ומותר לקרותו רשע³⁰, אבל אם נשבע לו או נדר תקיעת כף, כופין אותו שיקיים שבועתו ותקיעת כף.

נתן למול לאחד ויצא המוהל חוץ לעיר והאב היה סבור שלא יבא קודם יום המילה, ושלח אחר מוהל אחר ובתוך כך בא הראשון ימהלנו הראשון, דהא לא חזר האב מן הראשון אלא שהיה מתיירא שמא לא יבא. יש אומרים אשה אינה יכולה ליתן לאחר למול, כיון שאינה חייבת למול את בנה אלא האב בו תליא מילתא, ואם נתנה היא לאחד יכול הוא ליתן לאחר.

ד. מתרפאין מהן ריפוי ממון אבל לא ריפוי נפשות

כל מכה³¹ וכל חולי שיש בהן סכנה ולהלן יבואר שהם שמחללין עליהם את השבת, אין מתרפאין מן הגוים שאינם מומחים לרבים, מפני שחשודין על

²⁶ לענין מילה דינו כעובד כוכבים אבל לשאר דברים מומר לערלות לא הוי כעובד כוכבים דמומר לדבר אחד לא הוי מומר לכל התורה כולה. ש"ך שם ד

²⁷ באו"ח [סוף] סימן קפ"ט בררתי דמומר שהוא נימול כשר למול לדעת השו"ע שפסק [כאן] דאשה כשרה למול, כמאן דאמר [עבודה זרה כז, א] המול ימול [בראשית יז, יג] ואשה כמאן דמהילא דמיא, ואם כן הוא הדין מומר לכל התורה הנקרא מהול, ודוקא גבעוני מהול נקרא ערל דהכי קיימא לן פרק הערל [יבמות עא, א] דאין גבעוני מהול אוכל בתרומה דהוא ערל מקרי, אבל מומר מותר לאכול בתרומה, הרי לאו ערל הוא נחשב, ועל כרחך צריך לומר דהרמ"א פוסק כמאן דאמר דאשה פסולה למול דלאו בת שימור ברית היא, וסבירא ליה כדעת התוספות בסנהדרין [עב, ב ד"ה ישראל] דמומר לאו בן ברית מקרי. ועכ"פ יצא לנו מזה דמומר עדיף למול טפי מאשה. אבן העזר שם.

²⁸ כנה"ג על הטור שם מפסקי הר"ם רקנאטי סימן תק"ץ.

²⁹ לבוש וט"ז ו

³⁰ לבוש וכ"כ בית יוסף בשם (ר"ת) [ריב"ם] ונראה לי דאם הוא בענין שנזדמן לו אחר כך מוהל שהוא אוהבו או צדיק ואנן סהדי דאלו היה שם בשעה שנתן להראשון למול היה נותן לזה אין כאן משום דבר כזב ומותר לחזור בו ומכל מקום אם נשבע להראשון לא סמכינן על סברא זאת אם לא שיתירו לו השבועה ומיהו היתר ודאי מהני. ט"ז ה

³¹ שו"ע ונו"כ יו"ד קנה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

שפיכות דמים וודאי יהרגנו, ולא יחוש שיאמרו עליו שהוא הרגו ואינו בקי ברפואות, שיש לו טענה לומר מסוכן היה למות ולא משום חסרון בקיאותו,

וחולי שאין בו סכנה אף על פי שצריך אומנות מתרפאין מהן, שהוא יחוש לרפאותו כיון שלא יוכל להמיתו, שאם ימיתנו יאמרו בידים המיתו ולא יהיה לו טענה על מיתתו וכולי האי לא עביר. ויש אוסרים³² גם בחולי שאין בו סכנה אין מתרפאים.

במה דברים אמורים כשאנו מומחה לרבים, אבל אם הוא מומחה לרבים מתרפאין ממנו בכל דבר³³ שאינו רוצה לפגוע בשמו הטוב.

בזמנינו שהממשלה נותנת השגחה על רופא שאינו יהודי כשלא ילך לרפאות את ישראל אפשר שיש להקל³⁴. ועוד בימנו כל מי שהוסמך לרפואה נקרא מומחה לענין זה ולפיכך אפילו אם יש רופא ישראל מצוי אם הרופא הגוי מומחה ובקי ממנו יילך אליו³⁵.

ה. ואין מסתפרין מהן ... ברה"ר מותר אבל לא בינו לבינו

וכיון שהשו"ד³⁶ על שפיכות דמים אין מסתפרין מן הגוי שמא יהרגנו, לפיכך ברשות הרבים שהכל עוברים ושבים שם מותר דמרתת מן העוברים ושבים. וכן אם הוא מסתכל במראה מותר אפילו בבית הגוי, מפני שהגוי חושב כיון

³² עיי"ש ש"ך א דמשמע דעת המחבר דאם אין בו סכנה בכל ענין מותר וכדפי' רש"י ורי"ף ורמב"ם אבל הרא"ש וטור פסקו בדבר שאין בו חולי ואין בו סכנה כמו הקזה וכה"ג לא יתרפא ממנו דכיון דאין ברפואה זו אומנות אם ימיתנו לא יתלו הדבר בחסרון ידיעתו אלא יאמרו בלאו הכי הגיע זמנו למות או ששונאו היה והמיתו ולא מרע נפשיה לגבי אחרים וכן דעת התו' בשם ר"ת וכן הר"ן וגם ר' ירוחם והאגודה הביא דברי ר"ת במסקנא.

³³ עיין בית יעקב סי' ק"ד שלמד מדברי התוס' בעבודת כוכבים ד' כ"ז דאפי' אם אינו מומחה לאותה חולי שרוצה להתרפאות כיון שהוא מומחה לחולאים אחרים מתרפאים מהם ואם הוא מומחה לאותה חולי שמתרפא ואינו מומחה לדברים אחרים אין מתרפאים ע"ש. וצ"ע בדין זה האחרון דלענ"ד לא מוכח מידי מדברי התוס' גם מדברי הרמ"א שכ' וכל המקיזים כו' לא משמע כן ולפ"ז נסתר ג"כ מ"ש בשמו לעיל ר"ס קנ"ד ודו"ק. פ"ת ב

³⁴ בס' תפארת ישראל על המשניות ע"ז פרק ב' ס"ק ו' מובא בדרכ"ת ג

³⁵ עיין שו"ר ברכה או"ח תריח א ובשו"ת פנים מאירות ח"א יב ושב"ת יעקב ב עו וכן מצתינו לענין אכילה ביום הכפורים או"ח תריח א

³⁶ שו"ע ונו"כ שם קנו א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

שהישראל הזה הרגיל עצמו לראות במראה אדם חשוב הוא וירא לעשות לו רעה³⁷. ויש מחמירין³⁸ שלא להסתפר מעובד כוכבים, אפילו במקום רבים, בתער, אם לא שיראה במראה. אבל במספריים לא שכיחא בהו היוקא ושרי³⁹, ונהגו להקל כסברא ראשונה⁴⁰.

ו. מתרפאין מהן בשכר אבל לא בחנם

רופא שאינו מומחה לרבים שאסרנו להתרפאות על ידו אין איסורו אלא בחנם, אבל בשכר הכל מותר כיון שחושש להפסד שכרו⁴¹, וכן נהגו להקל.

³⁷ בש"ך א הביא מהב"ח בייחוד ממש לא איצטריך דתיפוק ליה אף בלא מסתפר אסור להתייחד עמהם משום שפיכת דמים ע"כ. ואיירי באחר עמו, ומסקנת הש"ך ב ואותן בני אדם שמסתפרים מן העובד כוכבים בינם לבין עצמן לאו שפיר עבדי דבלא"ה אסור להתייחד עמהן כ"ש במסתפר. ועיין בית הלל שם, כתבו האחרונים דמיירי אף על גב [ד]במקום דאין רבים מצויים שם, מכל מקום צריכין להיות עוד אחרים עמו, דאם לא כן אסור להתייחד עם העכו"ם [סימן קנג סעיף ב] ע"ש. אבל האידנא אין נזהרים בזה ומסתפרין מן העכו"ם בבתיהם אפילו יחיד. ואין לומר הטעם משום דבשכר מותר וכמו שכתב בפרישה [דרישה אות א, סימן קנה דרישה אות א] בשם הגהות אשר"י [עבודה זרה פרק ב סימן ח], ובהגהות פרישה [סימן קנה שם] מביא בשם ביאורי רש"ל [בביאורו למור סימן קנה, ובביאורו לסמ"ג לאוין מה עמוד תמו ד"ה פסק] שהוא דבר הידוש ומחידוש לא ילפינן וכו' ע"ש. הא חזינן עכשיו שהולכין לבתיהם בכל עת ובכל יום עם סחורות ושאר משא ומתן בכל המקומות קטנים וגדולים ועיקר מחיה של ישראל הוא זה בכל המקומות, ודומה לזה כתב המור [סוף סימן קמח] ומביא מור"ם ז"ל בהג"ה סוף סימן קמ"ח וז"ל, ועוד דאית בה משום איבה אם נפרש עצמינו מהם ביום חנם ואנו שרוים ביניהם וצריכין לשאת ולתת עמהם כל השנה וכו' ע"ש. וא"כ הוא הדין בזה שהולכין לבתיהם ונושאין ונותנין עמהם אפילו ביחיד. ובקצת מקומות בארץ אשכנז הולכים גם נשים עם סחורות לבתיהם אף בלא שומר וכבר הזהיר על זה הרב הגאון מהר"מ פאדווי בתשובותיו [סימן כו], ועל זה יש לענוש ולגזור עליהם בחרמות ושמחות, אבל אנשים הולכים ג"כ בדרך עם עכו"ם לכתחלה, ובטור [סימן קנג עמוד שלה] ובשו"ע [שם סעיף ג] כתבו אם נזדמן לו עכו"ם חגור בסייף וכו', משמע דוקא אם נזדמן אבל לא לכתחלה אפילו עם עכו"ם אחד וק"ל.

³⁸ רמ"א שם מתוספות ומרדכי פא"מ

³⁹ ט"ז שם א

⁴⁰ רמ"א שם ובלבוש לא הזכיר כלל דעת התוס' אלא רק דעת המחבר

⁴¹ ומהרש"ל כ' ע"ז חידוש הוא דש"ס סתמא קאמר וגם גדולה השנאה כו' דלא חייש לשכרו היכא דליכא למיחש למירע חזקתו וכן דעת רוב המחברים ועיקר עכ"ל ואחריו נמשך הב"ח וכתב דמדכתבו הרא"ש והר"ן ושאר מחברים בחולה שאין בו סכנה דמתרפאים ממנו שאולי ימות יתלו הדבר בחסרון ידיעתו ויקפח פרנסתו אלמא דמיירי בשכר ואפ"ה בחולי ישיש בו סכנה או בריבדא דכוסילתא אין מתרפאים ממנו עכ"ל ולא עמדתי על סוף דעתם דמ"ש דש"ס סתמא קאמר אדרבה בש"ס [דף כ"ו ע"א] קאמר מאי רפוי ממון ומאי רפוי נפשות אילמא רפוי ממון בשכר נפשות בחנם ופרש"י דלא קטיל דחייש לפסידא דאגריה אלמא דס"ל לש"ס דבשכר שרי ... אלא ודאי כדפי' ואדרבה משמע מדבריהם איפכא דמיד שרי משום טעמא דאינו מקפח פרנסתו לגבי אחרים כ"ש היכא דמפסיד שכרו לגבי האי דשרי וכל זה ברור ונמצא דברי הרב עולים כהוגן.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ז. אפילו ריבדא דכוסילתא לא מתסינן מינייהו

חולי שאין בו סכנה אף על פי שצריך אומנות מתרפאין מהן, שהוא יחוש לרפאותו כיון שלא יוכל להמיתו, שאם ימיתנו יאמרו בידים המיתו ולא יהיה לו טענה על מיתתו וכולי האי לא עבד. וזה רק כשאין שם רופא ישראל אבל אם יש שם רופא ישראל מצוי אין מתרפאין מהם ממי שאינו מומחה אפי' בדבר שאין בו סכנה⁴². ויש אוסרים⁴³ שגם בחולי שאין בו סכנה אין מתרפאים כלל.

וכל המקיזים קי"ל שהם מומחים לעניין הקזה דידן, ומותרין להקיז ממנו.

ובזמנינו שהממשלה נותנת השגחה על רופא שאינו יהודי כשלא ילך לרפאות את ישראל יש להקל⁴⁴. ועוד בימנו כל מי שהוסמך לרפואה נקרא מומחה לענין זה ולפיכך אפילו אם יש רופא ישראל מצוי אם הרופא הגוי מומחה ובקי ממנו יילך אליו⁴⁵.

⁴² עיי' בכנה"ג שם אות ב' שכ' מהרי"ז דדוקא במקום שיש רופא ישראל אבל במקום שאין רופא ישראל מצוי מותר להתרפאות מן העכו"ם אף על פי שאינו רופא מומחה אבל מסתימת כל הפוסקים שלא חלקו בין אם רופא ישראל מצוי או לא משמע דאפי' אין רופא ישראל מצוי אין מתרפאין מהם ועיי"ש במה שפלפל בזה וכ' דכדי להשוות דעת הרי"ז עם דעת הפוסקים בע"כ לומר שרי"ז לא בא להקל ולומר דאם אין רופא ישראל מצוי מתרפאין מהם אף על פי שאינו מומחה דבזה גם הוא ז"ל מודה דכל שאינו מומחה אין מתרפאין אף על פי שאין רופא ישראל מצוי שם ולא בא אלא להחמיר ולומר דהא דאמרינן דאפי' אינו מומחה בחולי שאין בו סכנה מתרפאין ממנו מיירי כשאין שם רופא ישראל אבל אם יש שם רופא ישראל מצוי אין מתרפאין מהם ממי שאינו מומחה אפי' בדבר שאין בו סכנה דאיכא למיחוש שמא יאריך ברפואתו עיין שם. דרכי תשובה שם ג

⁴³ עיי"ש ש"ך א דמשמע דעת המחבר דאם אין בו סכנה בכל ענין מותר וכדפי' רש"י ורי"ף ורמב"ם אבל הרא"ש וטור פסקו דבדבר שאין בו חולי ואין בו סכנה כמו הקזה וכה"ג לא יתרפא ממנו דכיון דאין ברפואה זו אומנות אם ימיתנו לא יתלו הדבר בחסרון ידיעתו אלא יאמרו בלאו הכי הגיע זמנו למות או ששונאו היה והמיתו ולא מרע נפשיה לגבי אחרים וכן דעת התו' בשם ר"ת וכן הר"ן וגם ר' ירוחם והאגודה הביא דברי ר"ת במסקנא.

⁴⁴ בס' תפארת ישראל על המשניות ע"ז פרק ב' ס"ק ו' מובא בדרכ"ת ג

⁴⁵ עיין שו"ת ברכה או"ח תריח א ובשו"ת פנים מאירות ח"א יב ושב"ת יעקב ב עו וכן מצתינו לענין אכילה ביום הכפורים או"ח תריח א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

**ח. אבל אם אמר לו סם פלוני יפה לו סם פלוני רע לו מותר
סבר שיוצא משאיל לו כי היכי דמשאיל לו משאיל לאיניש
אחרינא ואתא ההוא גברא לאורועי נפשיה**

ואם אמר סם פלוני יפה לו וסם פלוני רע לו יכול לסמוך עליו, שירא שמא ישאל גם לאחרים וחושש שמא ימצא שקרן, אולם לא יקחנו ממנו במעות, שכדי למכור מקחו אינו חושש שמא ימצא שקרן⁴⁶.

דף כז:

**ט. חי ספק מת אין מתרפאין מהן ודאי מת מתרפאין מהן מת
האיכא חיי שעה לחיי שעה לא חיישינן**

ואפילו הוא ספק חי ספק מת אין מתרפאין ממנו, שוודאי ימיתנו כיון שיוכל לישמט בטענה זו.

אבל אם וודאי ימות אלא שרוצין לפקחו לחיי שעה⁴⁷ מתרפאין ממנו⁴⁸, שלשמה יקריב מיתתו לא חיישינן.

⁴⁶ אי נמי שמא יערב בו סם המות, ב"י. ש"ך שם ו

⁴⁷ והנה ענין שיעור חיי שעה לא נתפרש, ואין לומר דאם סופו למות תוך שנה או ב' נמי יהיה נחשב חיי שעה, דאם כן איך משכחת לה חיי עולם, הרי סוף כל אדם למות ומה לי שנה או ב' או מאה סוף סוף לעולם לא יחיה, ואם כן יהיה נחשב הכל חיי שעה, ודוחק לומר דמה לי מחולי זה או מחולי אחר. ונראה כיון דמריפה אינו חי י"ב חודש ומוכח מזה דכל שאינו יכול לחיות י"ב חודש לא נחשב חייו חיים, לכך אם עומד למות י"ב חודש מחולי זה או נחשב מת בודאי והיו חייו רק חיי שעה, דכל העומד למות תוך שנה נחשב חיי שעה, אבל אם עומד למות מחולי זה אחר שנה, זה לא נחשב חיי שעה כיון דיכול לחיות י"ב חודש, ואין חילוק בין מחולי זה או מחולי אחר ונחשב בכלל חיי עולם, וזה נכון לפענ"ד, גם מה שכתב הרמ"א דבשכר מותר ועיין בש"ך [ס"ק ו] מה שכתב בזה, כתבנו ג"כ באו"ח שם מזה יע"ש ואתי שפיר ודו"ק. חכמת שלמה שם. ועיין שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ג סימן לו שהגיר חיי שעה גם האופן שחיי מתנונים והולכים ועי"ש עוד בגדרים אלו ⁴⁸ כתבו התוספות והא דאמרינן ביומא מפקחין עליו הגל בשבת לחוש לחיי שעה הכא והתם עבדינן לטובתו דהתם אם לא תחוש ימות והכא אם תחוש ולא יתרפא ממנו ודאי ימות וכאן שבקינן הודאי מיתה ועבדינן הספק. מ"ז שם ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ולכן במקום בו ודאי ימות ללא הליך רפואי⁴⁹, כגון ניתוח אפילו אם יש סכנה בעצם ההליך סומכים על הרופאים היותר מומחים ונותנים להם לרפאות.

ובמקום יסורים קשים יש צד היתר לעשיית ניתוח למי שנתון ל"ע ביסורים נוראים בגלל מחלתו, ואף על פי שאין בה סכנת מות⁵⁰.

י. לא ישא ויתן אדם עם המינין ואין מתרפאין מהן אפילו לחיי שעה ... שאני מינות דמשכא דאתי למימשך בתרייהו

וכל מה⁵¹ שאמרנו היינו כשבא הגוי לרפאותו בסמים, אבל אם בא לרפאותו בלחש מותר מהכל, שאין סכנה בלחש.

במה דברים אמורים בסתם שאינו יודע אם הזכיר שם עבודה זרה, אבל אם יודע שמזכיר שם עבודה זרה אסור אפילו אם יודע שודאי ימות, שלא יאמרו מן הע"ז נתרפא, דבע"ז אמרו יהרג ואל יעבור כמו שיתבאר סימן קנ"ז.

ומה סתם לחש מותר, נמי לא אמרן אלא בסתם גוי שאינו מין, אבל מין אפילו סתם לחש נמי אסור שודאי מזכיר שם עבודה זרה, וכן אסור ללמוד ממנו לחש, ומיהו להתרפאות ממנו ע"י סם אפילו מין דינו כשאר גוי דעלמא לכל דבר.

⁴⁹ בנין ציון ח"א קיא בית מאיר יו"ד שלט א דעת תורה או"ח שכת' י ועיין אחיעזר ב טז אות ו ומה שהביא ממשנת חכמים שצריך רשות בי"ד בכל פעם. ועיין אג"מ ב סי' נח וח"ג לו
⁵⁰ שו"ת ציץ אליעזר חלק י סימן כה פרק יז אולם עיין שו"ת אנרות משה יורה דעה חלק ג סימן לו שכתב פשוט לע"ד שאסור לעשות ניתוח שהוא בסכנה שאם לא יעלה בטוב ימות בשביל ספק שאם יעלה יפה יהיה אותן הימים בלא צער, ותמיהני על שכתר"ה מסתפק בזה. ואדרבה הא יש להסתפק אם מותר לעשות ניתוח אף כזה שאין בו סכנה דעכ"פ הא איכא איסור חובל דאף בעצמו אסור לחבול. אבל מסתבר מאחר דהוא לכוונת רפואה ליכא איסור,
⁵¹ שו"ע ונו"כ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

**יא. וחי בהם ולא שימות בהם ... הני מילי בצינעא אבל
בפרהסיא לא ... שאם אומרים לו לאדם עבוד עבודת
כוכבים ואל תהרג שיעבוד ואל יהרג ... יכול אפילו
בפרהסיא ת"ל ולא תחללו את שם קדשי**

כבר התבאר במסכת יומא דף פה: שמחללין את השבת להצלת חיי האדם⁵²
גם אם אין במעשה ההצלה אלא כדי להאריך את חייו לשעה קלה בלבד.
ולכן מותר לחלל את השבת לכל צורכי הילוד, כל שיש תקוה שיוכל לחיות,
ואפילו חיי שעה בלבד⁵³.

וכן במקרה של מפולת או התמוטטות מבנה אפילו אם גוסס מצוה להחיותו
וללת לו תרופות כדי להאריך את חייו. אך אם בודאי ימות תוך זמן קצר,
אין חיוב להאריך חייו על ידי תרופות⁵⁴ וכדו'. אמנם י"א⁵⁵ שאף בזה חובה
לעשות כל מה שאפשר בכדי להאריך את חייו.

⁵² סי' שכט סע' ד ובביה"ל ד"ה אלא, ע"ש, דה"ה שמחללין על גוסס, ועיין במנחת חינוך סוף מוסך השבת ד"ה
והנה ומ"מ אין נוגעים בגוסס, שמא יקרב מיתתו, יו"ד סי' שלט בש"ך ס"ק ה. אבל כל שעושה להציל את הנפש
לשעה קלה, מותר לנגוע בו, וכן לחלל עליו את השבת. ועיין שמירת שבת כהלכתה הערות פרק לב הערה יד
ו"ל "וה"ה מריפה חרש ושוטה, ועיין סי' שכח סע' יד ובמ"ב ס"ק לט; ועיין יומא פ"ח ברא"ש סי' יג, מחלוקת
הראשונים, אי מחללין שבת על עובר, היכי שהסכנה רק לעובר ולא לאם, ועיין טור או"ח סי' תריו, דמשמע
דמחללין, וע"ש בב"י וסי' של סע' ז בביה"ל סוד"ה או ספק, ועיין כתובות ל"א א ובקובץ שיעורים ס"ק קלה,
ועיין בק"נ על הרא"ש הנ"ל ס"ק י, דאפי' להצלת עובר פחות מארבעים יום שאין בו חיות כלל, מחללין, לדעה
המקילה, ועיין סי' תריו בשעה"צ ס"ק א ובדעת תורה שם, ועיין להלן פל"ו סע' ב; ועיין שו"ת חלקת יעקב ח"א
סי' עב ושו"ת אג"מ או"ח ח"א סי' קכז, דאף על מאבד עצמו לדעת מחללין את השבת כדי להצילו ממות".

⁵³ ועיין סי' שכט סע' ד ובביה"ל ד"ה אלא, דגם על קמן מריפה מחללין, ועיין יסודי ישרון ח"ד דף רלה ושו"ת
מנחת יצחק ח"ד סי' קכג, דבזמננו כשיש אינקובאטור, שבאמצעותו אפשר להציל גם תינוק קטן ביותר, אף
בן ח' דינו כחי. ומהגרש"ז אויערבך זצ"ל שמעתי, דאף במקום שאין אינקובאטור יש לחשוש שהוא בן ז' אלא
שנשתהה, יבמות פ ב, אם גמרו שעריו וצפורניו, כמבואר באו"ח סי' של סע' ז ובמ"ב ס"ק ל, ומאידך גם בפחות
מבן ז', דלא שייך הטעם של אשתהווי, ג"כ מחללין במקום שיש אינקובאטור, כי הרי עינינו רואות שע"י
האינקובאטור יכולים לחיות, עכ"ד. ועיין גם חזו"א יו"ד סי' קנה ס"ק ד ואה"ע סי' קטו ס"ק ד. ועוד שמעתי
מהגרש"ז זצ"ל, הא דמחללין לצורך חיי שעה הוא דוקא בכלי חדשיו, אבל חיי שעה של נפל לאו כלום הוא,
גם בזמננו שיש אינקובאטור. לעו"ז אם כלו חדשיו, מחללין שבת גם עבור תינוק שהוא מונגולי או מריפה,
עכ"ד. שש"כ פרק לו הערה כו

⁵⁴ במנחת שלמה ח"א צא אות כד. ובשו"ת שבט הלוי ח"ו סי' קעט וח"ח סי' פו.

⁵⁵ דעת הצי"ן אליעזר ח"ה רמת רחל סי' כ, וכן הביא בגשמת אברהם (סק"ד) בשם הגריש"א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

וכבר התבאר במסכת יומא דף פב. שכן כל העבירות שבתורה⁵⁶, חוץ מעבודת כוכבים וגלוי עריות ושפיכות דמים, נדחין⁵⁷ מפני פיקוח נפש הן ע"י אנם והן ע"י חולאים ואם אומרים לו לאדם שיעבור עליהם או יהרג, אם הוא בצנעה יעבור ואל יהרג. ואם ירצה להחמיר על עצמו וליהרג, רשאי, אם העובד כוכבים מכוין להעבירו על דת.

ואם יוכל להציל עצמו בכל אשר לו, צריך ליתן הכל ולא יעבור לא תעשה.

אולם כל בית⁵⁸ ישראל מוזהרים שלא לחלל את השם, שנאמר: (ויקרא כב פסוק לב) וְלֹא תַחֲלִלּוּ אֶת שֵׁם קִדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, והוא שלא לעשות שום דבר שימשך ממנו חילול השם.

כל עבירות שבתורה⁵⁹, אם אומרים לו לאדם עבור ואל תיהרג, ונתכוין האנש להעבירו על המצוות, בין מצוות קלות, בין מצוות חמורות והיה הדבר בפרהסיא היינו בפני עשרה מישראל או בשעת שמד וגזירת המלכות אפילו בצינעא, ייהרג ואל יעבור, שנאמר וְלֹא תַחֲלִלּוּ אֶת שֵׁם קִדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי, ובפרהסיא יש חילול השם, לפי שלמדים ממנו לחלל בקדושת השם⁶⁰. וכן בשעת הגזירה יש כאן קידוש השם, ואנו קוראים בו ולא תחללו את שם קדשי שכשאומות העולם חושבים לבטל את ישראל מן המצוות, צריך לעשות חיזוק כנגדם שלא לקיים מחשבתם, ואם ישמע להם, אפילו בחדרי חדרים, הדבר מתפרסם, מפני שמצאו שהועילה גזירתם⁶¹.

⁵⁶ שו"ע ונו"כ יו"ד קנז א

⁵⁷ הכל דחויים ולא הותרה ונ"מ דע"י כן חולי המסוכן מאכילין אותו בקל קל תחלה וכו'. מנ"ח מצוה רצו

⁵⁸ רמב"ם פ"ה מהל' יסודי התורה ה"א, ספר המצוות הקצר לא תעשה לב

⁵⁹ רמב"ם פ"ה מהל' יסודי התורה ה"ד, ובעי"ז בסהמ"צ שם והחינוך שם

⁶⁰ רש"י ע"ז כז ב ד"ה בפרהסיא, ועי' נמוק"י שם שלמדים ממנו לזלול בקדושת השם. ועי' בחינוך רצו: "אינו עבד טוב והרי בני אדם" וכו', ועי' רש"י סנהדרין שם ד"ה לא תחללו. ובשאלות שם: אבל בפרהסיא אית ביה קדוש השם וקרינן ביה ולא תחללו.

⁶¹ ח"י הר"ן סנהדרין עד ע"א. ועי' רש"י ע"ז נד א ד"ה בפרהסיא, ששעת הגזירה פרהסיא היא, ובסנהדרין שם ד"ה ואפילו, שלא ירגילו העכו"ם להמריך את הלכות בכך.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

י"א⁶² שאם אנסו את האשה להיבעל לערוה, אפילו אם כוונת האנס היא להעביר על דת ואפילו שהיה בפרהסיא, כיון שהאשה היא קרקע עולם ואינה עושה מעשה אין כאן חילול השם ואינה מחויבת למסור נפשה.

בעבודת כוכבים, ג"ע, שפיכות דמים אפילו בצנעה ושלא בשעת הגזרה, ואפילו אין העובד כוכבים מכוין אלא להנאתו, יהרג ואל יעבור.

בשלוש העבירות החמורות⁶³, שהן עבודה זרה, גלוי עריות ושפיכות דמים, שהדין הוא שייהרג ואל יעבור בכל אופן ואפילו האנס מתכוין להנאתו, י"א שאם עבר ולא נהרג, אפילו בצינעא⁶⁴, הרי זה מחלל את השם⁶⁵, ואם היה בעשרה מישראל הרי זה חילל את השם ברבים, וביטל מצות עשה, שהיא קידוש השם, ועבר על מצות לא תעשה, שהיא חילול השם. וי"א⁶⁶ שבצינעא לא עבר על חילול השם, וי"א⁶⁷ שאין הטעם משום חילול השם, אלא משום חומר עבירות אלו שאינן נידחות מפני פקוה נפש.

ואעפ"כ מפני שעבר באונס⁶⁸, אין מלקין אותו, ואין צריך לומר שאין ממיתין אותו בית דין אפילו הרג באונס, שאין מלקין וממיתין אלא לעובר ברצונו ובעדים והתראה, אבל אם יכול למלט נפשו ולברוח מתחת יד המלך הרשע

⁶² רמ"א יו"ד סי' קנז סעי' א, ובאר היטב ס"ק ו

⁶³ רמב"ם שם

⁶⁴ ואף על פי שכל העבירות אין בהן משום חילול השם אלא בפרהסיא, זו היא חומרתן של שלש עבירות אלו, שאף בצינעא יש בהן משום חילול השם. לח"מ שם, וכ"מ בקרית ספר יסוה"ת שם. וכן מבואר בל' הרמב"ם בסהמ"צ שם, וכ"כ באור גדול סי' א' ובס' עבודת המלך לרמב"ם יסוה"ת שם, ובר"י פרלא לרס"ג ח"ב סי' לג.

⁶⁵ ועי' נמוק"י סנהדרין סוף"ח שכתב "ואעפ"כ עבירה גדולה היא בידו, שחילל שמו של הקב"ה שבראו לכבודו".

⁶⁶ שהכתוב בתוך בני ישראל שמשמעו בפרהסיא מוסב אף על האמור ולא תחללו את שם קדשי. פרי חדש על הרמב"ם שם, והוכיח כן מע"ז נד א, שלא תחללו לא נאמר אלא בפרהסיא. ובהנהגות טורי אבן שם דחה שלא אמרו כן אלא לר' ישמעאל, ועי' שו"ת ריב"ש סי' ה שנראה כן מדבריו שאינו עובר על הלאו אלא בפרהסיא.

⁶⁷ רמב"ן במלחמות סנהדרין עד ע"ב, ונמוק"י ור"ן שם, ור"ן יומא פה, ועי' סמ"ק סי' מד ומגן אבות להמאירי ענין יט

⁶⁸ רמב"ם שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ואינו עושה, הנה הוא ככלב שב על קיאו והוא נקרא עובד עבודת כוכבים במזיד, והוא נטרד מן העולם הבא ויורד למדרגה התחתונה של גיהנום⁶⁹.

מה שהתבאר שאם אומרים לו לאדם שיעבור עליהם או יהרג, אם הוא בצנעה יעבור ואל יהרג. ואם ירצה להחמיר על עצמו וליהרג, רשאי, הוא אם העובד כוכבים מכוין להעבירו על דת.

אבל אם אינו מכוין אלא להנאת עצמו אסור להחמיר ונקרא חובל בעצמו, וצריך לעבור ואל יהרג⁷⁰. וכל מי שדינו לעבור ואל יהרג ונהרג ולא עבר ה"ז מתחייב בנפשו⁷¹. וי"א⁷² שבפרהסיא רשאי למסור נפשו.

ואם השעה צריכה לכך וכדומה לכ"ע רשאי למסור עצמו. וכן אם הוא אדם גדול וחסיד וירא שמים, ורואה שהדור פרוץ בכך רשאי לקדש השם ולמסור עצמו אפי' על מצוה קלה, כדי שיראו העם לאהבה את ה' ולירא אותו בכל לבם⁷³.

אך מי שיצרו תוקפו וירא מהעבירה אסור לו להרוג עצמו, או למסור עצמו למיתה⁷⁴. וי"א⁷⁵ שאפי' להמ"ד שאדם רשאי להחמיר על עצמו להיות נהרג במקום שאמרו שיעבור ולא יהרג, מ"מ חולה שאמרו הרופאים שצריך לחלל את השבת או יוה"כ עליו וכדומה והוא אינו רוצה אין שומעין לו, וכופין אותו לעשות מה שאמרו⁷⁶.

⁶⁹ וע"ע ל"ת רצ"ד.

⁷⁰ באר היטב שם בשם ר' ירוחם

⁷¹ כדעת הרמב"ם פ"ה מה' יסוה"ת ה"א אך בע"ז כז: תוד"ה יכול, דכל שדינו לעבור ולא ליהרג, רשאי להחמיר ע"ע וליהרג, ועיין יו"ד סי' קנז סע' א ובש"ך ס"ק א, וכתב בת"ה והיה נראה דבפלוגתא דרבוותא אזלינן לקולא באיסור סכנת נפשות כדאמרינן בעלמא ספק נפשות להקל אמנם י"ל הכא דלענין קדוש השם שלא הקפידה התורה על אבוד נפשות מישאל לא ילפינן לה משאר ספיקות דלית בהו משום קדושת השם ונראה דלפי הענין ושרואין אנו כוונתו מורין לו וכ' בהגהת סמ"ק דאזות קדושים ששחטו עצמן שלא סמכו דעתן לעמוד בנסיון קדושים גמורים הם וראיה משאול מיהו יש חולקים שאינו יכול להרוג את עצמו עיין באו"ח שהאריך.

⁷² דעת הפרישה

⁷³ באר היטב שם מהב"י

⁷⁴ דרכי תשובה שם ס"ק יא הביא שו"ת אבן השהם סי' מ"ד שצידד במי שמתירא מן העבירה שיצרו תקפו שהוא רשאי להמית א"ע והביא רא"י לדבריו עיין שם ועי' בס' זכרון אברהם סי' א' ובביאורו מרפה לעינים ס"ק ז' שהביאו ודחה ראיותיו עיין שם ועי' בשו"ת טושו"ד קמא סי' קפ"ט מ"ש לענין אם מותר להחמיר על עצמו ולכנוס בספק סכנה במקום ספק מצוה והביא רא"י דמותר להחמיר וראוי אף בודאי סכנה וספק עבירה בא' מג' עבירות הללו עיין שם ועי' מזה בס' זכרון אברהם שאלה א' ובביאורו מרפא לעינים שם אות ד'

⁷⁵ עי' בכנה"ג בהגהות ב"י אות י"ב שכ' מתשו' הרדב"ז חלק א' סי' ס"ז

⁷⁶ דהיינו דוקא במקום דאיכא קידוה"ש, שמוסר עצמו על מצות הש"י, אבל חושיב"ס צריך לאכול ביוהכ"פ, ואפי' על ספק, וכשאינו אוכל, אין בכך ממידת חסידות כלל, ולכן אינו אלא שופך דמים, שו"ת הרדב"ז ח"ג סי' תמד ואו"ה סי' ס סע' ת. ועיין שו"ת מהר"ם שיק או"ח סי' רס, דמשמע דאם בכ"ז הוא צם ואינו אוכל, הר"ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

מצוה הבאה בעבירה, וע"ש, דאין כאן מצוה אלא עבירה, וכתב המו"ק סי' קצו "ואצלי שווה האוכל ביוה"כ מפני הסכנה, כמתענה בו, כי מי שצווה על התענית וכו'".

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

